

SZALAY OLGA¹
TARDY LÁSZLÓ KÁNTOR-KARNAGY²

Tardy László

A Mátyás-templom Ének- és Zenekara az ország egyik legrégebb templomi együttese, Budavár visszavételét követően 1688 óta folyamatosan működik. Az ismert karnagyok között Tardy László a 28. a sorban. A karnagyi pulpituson 1966 óta, 2016-ban 50 éve szolgál. Nagy elődje, Bárdos Lajos, 1962-ben vonult vissza betegsége miatt. Az utána odakerült Kósa Sándor, az Operaház tehetséges korrepetitora, aki négy év után, politikai okokból volt kénytelen távozni. Ezt követően a plébános, Tóth János apát javaslatára összevont „kántor-karnagyi” állást hirdettek meg a Mátyás-templom számára, egyrészt azért, mert csak egy állást tudtak biztosítani. A döntést másrészt az a lelkipásztori megfontolás indokolta, hogy bár az addigi magas szintű zenei tradíció őrzése továbbra is szempont volt, az 1965 karácsonyán lezárult II. Vatikáni Zsinat által javasolt liturgikus reform a hívek intenzív bevonását vetítette előre, s ez már olyan főállású egyházzeneisért igényelt, aki nem csupán mellékesen látja el a zenei teendőket, hanem állandóan jelen is van a templom liturgikus életében. A meghirdetett feladatra egyetlen jelentkezőként a 25 éves Tardy László vállalkozott, Bárdos Lajos támogatásával. Komoly döntés volt ez részéről politikai, szakmai és magánéleti szempontból egyaránt. Ezekben az években

¹ Szalay Olga, MTA Zenetudományi Intézet PhD, nyugalmazott tudományos főmunkatárs. Népzene- és Néptáncutató Osztály és Archivum. Írásának forrása: <https://azopus.hu/https://azopus.hu/>

² Tardy László Liszt Ferenc-díjas kántor-karnagy (Budapest, 1941. július 22.), az MMA rendes tagja 85 éves.

minden egyházon belüli működés gyanús volt: megfélemlítés, megfigyelés, ellenőrzés vett körül minden érintettet. Aki a pártállami időben templomi szolgálatot vállalt, az szakmailag a templom falain kívül aligha építhetett karriert. Másfelől az újonnan bevezetett munkakör nagy kötöttségekkel is járt. El kellett látni a szentmisék kántori feladatait, végezni a litániák, esküvők és temetések kántori szolgálatát, rendszeresen próbálni a kórossal és a zenekarral. Mindez az esti órákban és a hétvégi pihenőnapokon is állandó szolgálatot jelentett, ugyanakkor sok szervezést, nagy pontosságot, önfegyelmet, mondhatjuk: lemondást is igényelt. A munkakörből adódóan a zenei együttest a soron következő vasárnap latin nyelvű ünnepi miséjére koncertszintű előadásra kellett felkészíteni a liturgikus idő soron következő, sokféle stílushoz tartozó zenei anyagából. Erre csak olyan jó zenei kvalitásokkal rendelkező személy volt képes, aki előzőleg átgondolt és felépített próbákat tudott tartani. A kántori szolgálathoz ezeken túl jó énekhang és orgonista felkészültség is kellett.

A zenei felkészülés időszaka

Tardy László már gyermekkorában énekelt templomi kórusban, és zongorázni, csellózni tanult. A mosonmagyaróvári gimnáziumban az egyházi szerzőként ismert Halmos László (1909–1997) tanította, a Győri Zeneművészeti Szakközépiskola zeneszerzés szakán pedig – amelyet a négy év helyett feleannyi idő alatt végzett el 1959 és 1961 között – Szabó Miklós, karnagy (1931–) gyakorolta rá a legnagyobb hatást. Felsőfokú tanulmányait a Zeneakadémia középiskolai énektanár- és karvezető tanszakán végezte 1961 és 1965 között. Ez idő alatt, 1961/62-ben egy évig Bárdos Lajos keze alatt énekelt a Mátyás-templomban, 1963-ban pedig négy társával megalapította a Gesualdo-kvintettet, amellyel 1965-ben elnyerték a római Accademia Nazionale di Santa Cecilia kurzusának öthetes ösztöndíját Velencébe.

A kiváló muzsikusz pályáját Kodály is figyelemmel kísérte. Kitüntető megbízásul neki szánta a kaliforniai Stanford Egyetemen a magyar zenepedagógiai koncepció kétéves oktatását. Ám amikor értesült róla, hogy Tardy László a Mátyás-templom karnagyi állása mellett kötelezte el magát, méltányolta elhivatottságát.

Kántor-karnagyi szolgálat és továbbképzés

Miközben karnagyi hivatalába lépése pillanatától Tardy fő gondja az elődök által kialakított repertoár vezénylési anyagának elsajátítása volt, a magyar nyelvű liturgia hivatalossá tételével az anyanyelvre átültetett új ordináriumok betanítása is folyamatos feladata lett. Az új ordináriumok: Kodály Zoltán: Magyar mise, Szigeti Kilián: Missa Hungarica, Werner Alajos: Mercedes-mise, Bárdos Lajos: Népmise, Dobszay László: Magyar gregorián mise, Missa mundi. Az együttes élén Schubert G-dúr miséjét vezényelte először 1966. augusztus 2-án, de korábban már beugrással vezényelte Kósa Sándor kérésére Haydn: Terézia-miséjének Agnus Dei-tételét, 1965. április 4-én.

Jóllehet maga is egy ideig az együttes tagja volt, a fiatal karnagynak nem volt könnyű elérnie, hogy személyét az együttes rögtön elfogadja olyan karnagy elődök után, mint amilyen Bárdos Lajos szuggesztív, erős egyénisége volt, a kórus egy részét pedig maga Kósa Sándor hozta oda, akinek a vezénylése ugyancsak magával ragadó volt. Tardy László pedig a zenekari vezénylést nem is tanulta.

Munkakörének ellátása a frissen végzett karvezetőtől olyan ismereteket és felkészültséget igényelt, amelynek következtében a tanulás évei tovább folytatódtak. Orgonajátékát Kárpáti Józsefnél és Gergely Ferencnél, énektechnikáját 9 évig Farkas Ilonkánál tökéletesítette. Liturgikus ismereteit Sólymos Szilveszter, az egyházi népéneket a kántorképzőben tanító Jáki Teodóz, bencés szerzetesektől igyekezett elsajátítani. Hivatalos teológiai és liturgikus tanulmányait végül 1967-ben kezdte meg a Római Katolikus Hittudományi Akadémia nappali tagozatán, amelyet 1973-ban baccalaureátusi fokozattal zárt. Sokoldalú felkészültsége, jó vezetői adottságai, a szolgálat és a vezetés szellemét kitűnően összeegyeztető, nyugodt személyisége, nem utolsósorban pedig mély hite az együttesen belül hamarosan egyfajta tiszteletet szerzett neki, s ez kifelé, magának az Ének- és Zenekarnak a tekintélyét is növelte. Karnagyként való elfogadását először akkor érezhette, amikor új műként Kodály Missa brevisét tanította be, amelynél a múlttal való összehasonlítás már nem működhetett.

1968-ban megalakította a SOTE Kamarazenekart. A jórészt orvosokból álló együttesrel azután világi repertoárt is kedvére kialakíthatott, Albinoni, Bach, Bartók, Beethoven, Caldara, Charpentier, Cherubini, Corelli, Haydn, Händel, Mozart, Monteverdi, Pergolesi, Purcell, Rameau, Rossini, Saint-Saëns, Sugár, Vivaldi és mások hangszeres műveiből.

1969-ben nőül vette Tarkó Magdát, akivel három gyermeket neveltek fel. Közülük kettő zenei pályára ment. Karvezetést végzett felesége, aki korábban maga is a Gesualdo-kvintett tagja volt, szakmai társként is munkájának sokoldalú és nélkülözhetetlen segítőjévé vált, mint hangképző, mint másodkarnagy és főként, mint az együttes szoprán szólistája, akinek stílusismerete, kulturált énektechnikája sokban hozzájárult az együttes teljesítményéhez.

Liturgikus zene a Mátyás-templomban a zsinat után

Tardy László egyházzenei szempontból szokatlanul változékony időben vette kezébe a karnagyi pálcát. Az egyház oldaláról kezdeményezett reformok – a szembemiséző oltár, a népnyelvű miseszöveg bevezetése, a hívek intenzívebb bekapcsolódása a liturgiába, a gregorián lassú térhódítása – sok változást és új lendületet hoztak a templomi zenélésbe is. A népnyelvű misék meghonosításával sorra keletkeztek a magyar nyelvű, egyszólamú ordináriumok, többszólamú a cappella, sőt zenekari misék. Ugyanakkor a zsinat bátorítására megélenkült az egyház „hivatalos” zenéje, a gregorián iránti érdeklődés is, amelynek zenetudósok hazai központjait, forrásait, magyar előadási és notációs sajátosságait igyekeztek feltárni s a gyakorlatba beemelni. A Hozsanna! énekeskönyv további, bővített kiadásai helyett 1970 táján egy, a zsinat utáni igényeket is kielégítő népénektár előkészítő munkálatai kezdődtek meg, amely Éneklő Egyház címmel látott napvilágot 1985-ben. Ennek munkálataiba már Tardy László is bekapcsolódhatott.

Merőben különbözött ettől a beatkorszak gitáros zenéje, amelynek a templomban való betüremkedése előbb-utóbb várható volt. A zajos zenélés akkori első hulláma nemcsak a klérus és a hívek egy részét sokkolta, de a pártállam amúgy sem lankadó figyelmét is felkeltette, hiszen fiatalokról volt szó, és maga a stílus nyugati importból származott.

Az egyházzene minél inkább álljon a liturgia szolgálatában – ebben fogalmazódott meg Tardy László karnagyi ars poeticája. Működése idején mindig sikerült megőriznie az ünnepi nagymise méltóságát, zenei gazdagságát. Egyensúlyt tudott teremteni a tradicionális és a liturgikus reform kívánta elemek között, nem feledve a kapcsolódást az adott ünnep liturgikus tartalmához. Ily módon a népének (kezdőének, felajánlási és áldozási ének), a magyar nyelvű válaszos zsoltár és alleluja, megfelelő terjedelmű régi vagy kortárs misék ordináriumai, a mise végén a magyar egyházi himnusz (Boldogasszony anyánk)

és a magyar Himnusz, propriumként pedig a klasszikus polifónia darabjai (felajánlási, kivonulási ének) képezik ma is egy-egy ünnepi mise zenei anyagát.

Az ének- és zenekar repertoárja

Tardy László kezdettől feladatának érezte a régebbi és újabb magyar egyházi zeneszerzők műveinek betanítását. Az ének- és zenekar repertoárja ebben az időben a zsinati szellemben írt új alkotásokkal is bővült, közülük jó néhányat a templom együttese számára, sőt egyenesen a karnagy kérésére komponáltak, tehát az ősbemutató is Tardy László nevéhez fűződik. A szerzők születési sorrendjében a következő művek ősbemutatóiról beszélhetünk: Ottó Ferenc (1904–1976) Magyar mise vegyeskarra és ütőhangszerekre; Farkas Ferenc (1905–2000) Szent Margit mise; Missa Hungarica vegyeskarra; Vincze Ottó (1906–1984) Missa – magyar nyelven, nagyzenekarra, szoprán szólóra és kórusra; Maros Rudolf (1917–1982) hét húsvéti offertórium, a Septem offertoria paschalia, Szőnyi Erzsébet (1924–2019) Szent Erzsébet mise; magyar nyelvű Stabat Mater; Dobos Kálmán (1931–2013) Magyar mise, Pünkösdi kantáta, motetták; Daróci Bárdos Tamás (1931–2019) Szent Korona mise; Sári József (1935–2025) Imádunk és magasztalunk téged – című magyar mise; Sály László (1940–) Szent István mise; valamint Büky Géza (1940–2007) Missa Lumen Christi és más misék. 1986. szeptember 2-án szólalt meg először a Mátyás-templomban Koloss István (1932–2010) Budavári ünnepi miséje (Missa Festiva Budensis), amelyet a szerző – dr. Fábián János kanonok, plébános felkérésére – Budavár töröktől való visszavételének 300. évfordulójára komponált. Tardy László mindezek mellett műsoron tartotta Halmos László, Harmat Artúr, Seiber Mátyás és Járdányi Pál elődök által betanított miseanyagát és más egyházi műveit, sőt az '50-ben megszüntetett Magyar Kórus folyóirat körül létrejött mozgalom által létrehozott egyházzenei alkotásokat is.

Az ünnepi alkalmakkor továbbra is felhangzottak az elődök által repertoárba emelt klasszikus zenekari misék (Mozart: Koronázási mise, Haydn: Máriacelli mise, Terézia mise, Nelson mise, Harmónia mise, Schubert G-dúr és B-dúr mise, valamint a Bárdos-korszak zenekari miséi), de újabbakkal is bővült ezek köre (Antonio Caldara: Szent József mise, Missa Dolorosa, Stabat Mater, Haydn: Istenes Szent János mise, Mozart: Kleine Orgelmesse és a C-dúr Missa solemnis című műveivel).

A liturgia szelleméhez közelebb álló gregorián misék sora a De Angelis és De Beata, valamint a XVII. (adventi, nagybőjti) gregorián mise mellett tovább gazdagodott: az I. (Lux et origo), a IV. (Cunctipotens genitor Deus) és a Missa mundi gregorián misékkal, valamint a gregorián Requiemmel. Az introitus és communio tételek anyaga is gazdagodott a Graduale Romanum (olykor a Graduale Simplex) megfelelő tételeivel.

A polifon misék gyarapodását Palestrina Missa brevis, Lassus Dór miséje mellett a hozzátanult Palestrina Missa Aeterna Christi Munera, Lauda Sion Salvatorem, Lassus Missa octavi toni, Hassler Missa secunda miséi jelentették. Bekerült a repertoárba Liszt Ferenc Missa choralisa és B-dúr miséje (Janáček átírata az Orgelmesséből), valamint Kodály Zoltán Missa brevis is.

A nyolcvanas évek közepétől olyan egyházzenei alkotások is elhangzottak, amelyekről méltánytalanul feledkezett meg az utókor: Menner Bernát G-dúr mise, Seyler József d-moll mise, Vavrinecz Mór e-moll mise, Missa Tyrnaviensis, Karácsonyi mise, Te Deum, g-moll Requiem, Mojzes Miklós C-dúr mise című darabjai, illetve a munkaszolgálatosként elpusztult Kodály-tanítvány, Gyopár László 1942-ben komponált Missája. Felújították Dohnányi Ernő nagyszabású (kettős kórusra, szólistákra, nagyzenekarra komponált) Templomszentelési miséjét (Missa in dedicatione Ecclesiae vagy Szegedi mise), amelyet a szegedi dóm felszentelésének 50. évfordulóján Szegeden adtak elő 1980 októberében, később a Várban is.

1968 húsvétján, több hónapos előkészület után a fővárosban itt szólalt meg először Szilas Imre 16 évesen népénekszövegekre írt Húsvéti miséje (a „Mass Teenager”), majd ugyanez év karácsonyán a Karácsonyi miséje. A „beatmisék” előadására fiatalokból álló külön „ifikórus” szerveződött, amely egy ideig a „nagykórus” mellett működött. A zenei kíséretet Szilas Imre orgonajátéka mellett a Gemini Együttes látta el. Az unikumnak számító Húsvéti miséről előbb az osztrák, majd a Magyar Televízió készített felvételt. Ezt a szokatlan vállalkozást akkoriban élénk érdeklődés kísérte a belügy részéről (megjegyzés: ez a Prágai Tavasz éve is). Az ifikórus mutatta be Magyarországon először a kongói Missa Luba misét. Zenéjét Tardy László jegyezte le hangfelvételtől, és ő is tanította be a művet. Az előadáshoz a fővárosban tanuló afrikai diákok adták kölcsön a magukkal hozott afrikai dobokat, a magas fekvésű tenor szólót a fiatal Réti József énekelte. A későbbiekben az ifikórus egy része a klasszikus repertoárral megbarátkozva beolvadt a nagykórusba. A hetvenes évektől kamaszokat is sikerült bevonni a liturgikus éneklésbe: a karnagy betanításában

ők éneklék a virágvasárnapi körmenet énekeit, a gregorián passiót, az adventi gyertyagyújtás énekét, mostanra pedig már a diákmisék olvasmányközi énekeit is.

A Mátyás-templom Ének- és Zenekara

A Mátyás-templom Ének- és Zenekara alapjában véve amatőr együttes. Kórusának létszáma mintegy 40–60 fő, amely évente átlagosan 70–80 alkalommal énekel a Mátyás-templomban. Ha azonban a próbákat és a templomon kívüli szerepléseket is hozzáadjuk, az összesen mintegy 150–170 körüli együttlétet jelent előadás vagy próba címén. A zenekar alaplétszáma 20–24 vonós (és mintegy 5-6 fűvös – számuk az előadásra kerülő mű apparátusa szerint bővül vagy csökken). Az együttes a sok együtt töltött idő folyamán, amihez még közös lelkigyakorlatok is társulnak, egyfajta lelki közösséggé is formálódott.

A templomnak saját, állandó orgonistája csak 1976 óta van Hock Bertalan orgonaművész-tanár személyében. Előtte az orgonisták váltva játszottak (dr. Göblyös Péter, Sárosi László, Ács József, gyakori vendég volt Lantos István és Kistétényi Melinda is).

Az oratórikus misék előadására a karnagy hívására mindenkor kiváló énekművészek álltak rendelkezésre: a felejthetetlen tudású Farkas Ilonka énekművész-tanár és Barlay Zsuzsa operaénekesek, Horváth László a szegedi opera tagja, Marton Éva, aki itt tanulta a miserepertoárt és a világ egyik vezető szopránjává vált, valamint a kiváló mezzo, Buday Lívia. A szoprán szólókat gyakran énekelte Rohonyi Anikó, Csavlek Etelka, Szabóky Tünde, Szepessy Beáta, az alt szólókat Farkas Éva, Ercse Margit, a tenor szólókat Korondy György, basszus Bordás György, Jánossy Péter az Opera magánénekesei, továbbá Szőkefalvy Nagy Katalin, Keönch Boldizsár és Basky István énekművészek énekeltek még rendszeresen az ünnepi miséken. Az újabb idők szólistái között van Tarkó Magdolna, Széll Cecília, Keszthelyi Csilla, Dunai Éva, Török Ilona, Heim Mercedes, Bogdány Anna, Honninger László, Komáromi Márton, Páni János, Tóth János, Blazsó Sándor, Jekl László. Többen egyúttal az énekkar tagjai is.

A zenekarban az idők folyamán jeles koncertmesterek váltották egymást. A hatvanas évek végéig Lindenmayer Kálmán és Jedovszky Jenő (Ferencsik János féltestvére) látta el azt a feladatot. Őket követte Kovács András hegedűművész, az Opera zenekarának tagja közel húsz éven át, azután Pallagi János hegedűművész, a Zeneakadémia tanára, az Állami Hangversenyzenekar kiváló

koncertmestere következett, Balogh Ferencsel, a Kolozsvári Opera egykori koncert-mesterével együtt; jelenleg az Állami Hangversenyzenekar egykori tagja, Schilling Eszter az együttes koncertmestere. A karmesteri pulpituson a 70-es, 80-as években a következő vendégkarnagyok álltak a leggyakrabban: Dr. Horler Miklós, nemzetközi hírű építész, aki Ferencsik Jánosnál tanult vezényelni és évekig működött a Haller téri plébániatemplom karnagyaként. Takács Miklós (1932–2015) a Montreáli Filharmónia karmestere, valamint Alan Tongue, angol karmester, korábban az Északír Szimfonikusok vezető karmestere Cambridge-ből.

Az együttes életéhez tartoznak saját ünnepi megemlékezései. Minden év szeptember utolsó vasárnapjának estéjén az Ének- és Zenekar az év során elhunyt tagjaiért vagy szólistáiért koncertszerű rekviemet énekel, legtöbbször Mozart remekművét. December elejének egyik vasárnapi ünnepi miséjén pedig az együttest húsz éven át vezető Bárdos Lajosra emlékeznek elhangzó műveivel.

Médiaszereplések, lemezfelvételek

1969 után a templom új plébánosa, dr. Fábián János ösztönzésére a Mátyás-templom Ének- és Zenekara gyakran vállalta a Magyar Rádióban sugárzott vallásos félórás zenei anyagának elkészítését. Az első élő miseközvetítés is a templomból történt 1982. december 16-án, amikor a zenei világ Kodály Zoltán 100. születésnapját ünnepelte.

Az együttesel számos rádiófelvétel készült idehaza és külföldön is, megjelent egy 33-as lemez a Hungaroton gondozásában (Nagyboldogasszony ünnepének liturgikus zenéje, 1988), továbbá öt CD-felvétel templom kulturális központja, a Blanckenstein Miklós plébános által alapított Incoronata közreműködésével. Ezeken a CD-ken több magyar szerző eddig ismeretlen vagy ritkán hallható műve is megtalálható: Vavrinecz Mór: Requiem, Vincze Ottó: Magyar mise; Liszt Ferenc: Magyar koronázási mise; Dohnányi Ernő: Missa in Dedicatione Ecclesiae – Templomszentelési mise; és további, XX. századi magyar egyházzenei alkotások: Farkas Ferenc, Koloss István, Dobos Kálmán, Büky Géza, Maros Rudolf művei. Tardy László karnagyként más együttesek lemezfelvételein is közreműködött.

A templom „nemzeti szentély” -jellege

Az egykori Koronázó Főtemplomban több királykoronázás is történt, Boldog IV. (Habsburg) Károly király ereklyéinek újabban oltárt szenteltek. Trianon

előttig az állami protokoll, a királyi ház ünnepi miséinek, a háború után a Szent Jobb-körmenet állomása és az ünnepi mise színhelye is a Mátyás-templom volt. A Nagyboldogasszony templomnak ehhez a „nemzeti szentély” mivoltához kapcsolódó, rendszeresen ismétlődő, megemlékező szentmiséket ma is tartanak. A Mária Ország gondolatkörhöz és Szent István országfelajánlásához is kapcsolódik Nagyboldogasszony ünnepe (augusztus 15., a templom búcsúnapja), valamint augusztus 20., Szent István Király ünnepe is, amikor zarándokcsoportok látogatják a templomot. Mindkettőn nagyzenekaros ünnepi mise van.

Kodály Zoltán végakarata volt, hogy lelki üdvéért évente gregorián szentmisét mutassanak be – ennek színhelye 1968 óta a Mátyás-templom. A gregorián mise betanítását korábban Nádasi Alfonz OSB, majd Béres György OFM vezette. A misén rendszerint a Központi Szeminárium, olykor a vidéki szemináriumok papnövendékei is részt vesznek. A szentmisét újabban Tardy László javaslatára rövid Kodály-hangverseny követi.

A Máltai Lovagrend minden évben itt emlékezik meg elhunyt tagjairól és újíttja meg fogadalmát, ebből az alkalomból zenekaros rekviem szól.

Szeptember 2-án Budavár töröktől való visszavételére emlékeznek, majd a mise után a templom közelében megkoszorúzzák Boldog XI. Ince pápa szobrát.

Aktuális közéleti vagy politikai (diplomáciai) események (pl. választások) és természeti katasztrófák idején (árvíz, szárazság) is szokás misét mondani a templomban, az együttes ezeken is aktívan vesz részt.

A Mátyás-templom Ének- és Zenekara, mint az egykori Koronázó Főtemplom szellemiségének képviselője, templomon kívül, valamiképpen önmagában is hordozója a templom „nemzeti szentély” szimbolikájának. Mutatja ezt, hogy számtalan alkalommal kérték és kérik fel egy-egy templomszentelés, jelentősebb évforduló (pl. Szent Erzsébet év) alkalmával az ország más városaiban, falvaiban, hogy zenei jelenlétével emelje az alkalom ünnepi fényét, és valamiképpen az összmagyarság jelképe legyen. Érvényes ez a határon kívül élő magyar közösségekre, egyházi és nemzeti évfordulóik ünneplésére. A Mátyás-templom együttese a néhány éve elindított Esztergomi Liszt Hét záró koncertjének is magját alkotja, amelyen Liszt Ferenc egy-egy monumentális egyházzenei alkotása szólal meg Tardy László vezetésével. Az énekkar évtizedek óta rendszeres résztvevője a katolikus egyházi énekkarok közös énekléseinek Budapesten és vidéken egyaránt, rendszeresen közreműködik a Budai Könyvnapok záróünnepélyén is. A Mátyás-templom kórusa énekelt 1991-ben a budapesti és 1996-ban Győrben a pápai szentmiséken Tardy László karnagy pálcaja alatt.

Az együttes nemzetközi elismertsége

A II. világháború után Tardy László vezetése idején nyílt rá lehetőség először arra, hogy az együttes külföldre is mehetett, és koncerteket adhatott. A Mátyás-templom Ének- és Zenekara 1980 és 2016 között a következő országokban mutatkozott be templomban vagy koncerten, a teljesség igény nélkül: Németországban (Plau am See, Berlin, Köln, Regensburg), Olaszországban (Segni, Subiaco, Róma, Loreto), Vatikánban (Szent Péter templom, VI Pál terem), Ausztriában (Sonntagberg, Altenburg, Mariazell, Graz, Bécs, Purkersdorf, Heiligenkreutz, Frauenkirchen), Szlovákiában (Pozsony), Ukrajnában (Ungvár, Munkács), Lengyelországban (Krakkó), Szerbiában (Szabadka), Franciaországban (Lourdes), Romániában (Csíksomlyó, Marosvásárhely, Kolozsvár, Brassó, Sepsiszentgyörgy, Nagyvárad, Kézdivásárhely).

Emlékezetes alkalom volt ezek közt a kölni dóm jubileumának ünnepi hangversenysorozata 1980-ban, amelyen a Mátyás-templom Ének- és Zenekara a Coro della Cappella Sistina, a Westminster Cathedral Choir School, a Regensburger Domspatzen és az Escolania de Montserrat társaságában képviselhette Magyarországot. Legjelentősebb azonban a vatikáni látogatás 1888-ban, amelynek során az énekkar ünnepi vesperást énekelt a Szent Péter-bazilikában, a VI. Pál terembeli kihallgatáson pedig énekkel köszöntötte II. János Pál pápát.

Tardy László pedagógiai tevékenysége

Tardy László pályáját végigkísérte pedagógusi tevékenysége. A győri konzervatórium diákjaként megkezdett tanári munkáját később gimnáziumokban folytatta: 1964/65-ben a budapesti Szilágyi Erzsébet, 1969-ben a Szentendrei Ferences, 1975 és 78 között a budapesti Patrona Hungariae Gimnázium, 1997 és 1999 között a budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium énektanára volt. 1967–1983-ig a nyári kántorképző tanfolyamok tanára, 1972–1990-ig az OHB (Országos Hitoktatási Bizottság) egri és győri katechetikai továbbképzőjének zenei vezetője, 1972–2002-ig az OMCE kántor- és karnagytoábbképzőjének tanára, 1978-tól megbízott igazgatója, 1990–2009-ig a KPI (Központi Papnevelő Intézet) tanára, végül 2002–2015-ig a MALEZI (Magyar Liturgikus és Egyházzenei Intézet) Kántortovábbképző és Karnagyképző tanára és megbízott igazgatója.

A karnagy egyházzenei munkássága, hazai és nemzetközi szakmai jelenléte

Tardy László kezdettől részt vett a II. Vatikáni Zsinat utáni liturgikus reform zenei munkálataiban (Kis magyar uzuális, Temetési szertartáskönyv, az Éneklő Egyház c. énekeskönyv), amelynek fő célja volt az anyanyelvű liturgia átültetése az egyházzenei gyakorlatba. Értékes elméleti és gyakorlati tapasztalatait Bárdos Lajos, Szigeti Kilián, Werner Alajos és Rajeczky Benjamin rendszeresen igénybe vették. Zenei szakértőként működött közre a Misekönyv, az Olvasmányok könyve és a Zsolozsmáskönyv elkészítésében.

Tardy László az egyházzenei konferenciák rendszeres közreműködője is. Az 1979-től máig nyomon követhető, javarészt az egyházzenehez köthető, kisebb-nagyobb írásait tartalmazó publikációs jegyzéke százon felüli tételt tartalmaz. Többsége a Teológia, Vigília, Musica Sacra, Magyar Kórus, Magyar Egyházzene című lapokban és a Mátyás-templom plébániájának 2000-ben alapított közösségi lapjában, a Várunkban jelent meg.

A Mátyás-templom karnagyát több hazai és nemzetközi szervezet is tagjai között jegyzi: a Magyar Egyházzenei Társaság, a Bárdos Társaság, a Liszt Társaság tagja, a KÓTA és a Gregorián Társaság elnökségi tagja, az OMCE társelnöke; tagja a Szent Zene Nemzetközi Társaságának (CIMS) tagja, és elnökségi tagja az Európai Katolikus Egyházzenei Szervezetek Társaságának (Conférence Européenne des Associations de Musique d'Église – CEDAME). 1991 és 1995 között a Kossuth-díj Bizottság zenei albizottságának is munkatársa volt.

Tardy László, aki tanulmányai során elsajátította az angol, német és olasz nyelvet, liturgikus tanulmányai és munkája során a latin nyelvben is alapos jártasságot szerzett, alkalmasnak bizonyult arra, hogy a magyar egyház hivatalos kiküldöttjeként, a pápa meghívására részt vegyen A világiak hivatása és küldetése az Egyházban és a világban címmel 1987-ben Rómában rendezett püspöki szinóduson, mégpedig az ötven világi megfigyelő között egyedüli magyarként. Ebből az alkalomból mutatták be II János Pál pápának, és olyan személyiségekkel találkozott, mint Joseph Ratzinger, Jean Vanier, Chiara Lubich, vagy Stanisław Dziwisz.

Tardy László helye a magyar zeneművészetben, közéletben és egyházban

Tardy Lászlót különleges zenei tehetsége, liturgikus és teológiai felkészültsége, munkabírása különösen is alkalmassá tették a Mátyás-templom összetett zenei

feladatainak ellátására, amelyet 50 éve végez. Tevékenysége eredményeképp az alapján amatőrökből álló kórus minden eddiginél szélesebb és változatosabb, az ősi gregoriántól a mai modern zenéig terjedő, a korábbiaknál kiegyenlítettebb repertoárt mondhat magáénak.

Karnagy, egyházzenei munkásságát a rendszerváltás után több állami díjjal is elismerték: 1994-ben Liszt Ferenc-díjjal, 2011-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjével, 2016-ban Magyarország Érdemes Művésze díjjal.

2013-ban a Magyar Művészeti Akadémia a zeneművészeti tagozat rendes tagjává választotta.

Társadalmi elismerésként a Bárdos-, Harmat-, Kodály-, Liszt- és a Budavárért-émlékérem birtokosa. 1997-ben a Magyar Püspöki Kartól Pro Ecclesia Hungariae emlékérmét kapott, 2002-ben a Szent Adalbert-díj nagyjelmét (a feleségével, Tarkó Magdolnával együtt), 2009-ben a Máltai Lovagrend Tiszti Keresztjét. 70. születésnapja alkalmából XVI. Benedek pápa a Nagy Szent Gergely-rend parancsnoki fokozatát adományozta Tardy Lászlónak.

Tardy László feleségével, Tarkó Magdolnával

A Mátyás-templom karnagya és zenei együttese közös elismerésben is részesült: 2006. szeptember 2-án az I. Kerületi Önkormányzattól megkapta a Budavárért emlékérmét, 2006 decemberében pedig Magyar Örökség-díjas lett.

Tardy László kántor-karnagy az egyházi zene és a szorosan vett liturgikus zene sokoldalúan felkészült, széles repertoárral rendelkező, ihletett közvetítője. Művészi teljesítményét az egyházzenei alkotások világában előadásainak zenei kvalitásain túl a műveknek hitből táplálkozó, a liturgikus cselekményhez és térhez méltó interpretációja is kivételessé teszi a maga műfajában.

A karnagyképzésben kifejtett pedagógiai tevékenysége során generációkat nevelt fel, az egyház liturgikus zenéjében kompetenciája a magyar egyházon belül megkerülhetetlen, ugyanakkor figyelemreméltó zeneírói életmű létrehozója is.

Munkássága eredményeképpen ma már a legtöbb egyházi karnagy számára mértékadó az a zsinati szellemiségű, az egyetemes és magyar egyházzenei tradíciót, valamint az új magyar egyházi zenét egyaránt jól ismerő, s mindkettőt tudatosan ápoló szemlélet, amelyet Tardy László a Koronázó Főtemplom Ének- és Zenekarának karnagyaként képvisel, a szentmisék zenei összeállításában pedig megvalósít. Inspiráló hozzáállása nélkül az újabb magyar egyházi műzene jóval egyoldalúbb és sokkal szegényebb lenne. Fél évszázados kántor-karnagyi munkája példaértékű abban, hogy a magyarság nemzeti szentélyében felhangzó liturgikus zenélés hogyan lehet közösségi és magyar, hitből táplálkozó szolgálat és méltó istendicséret egyszersmind.

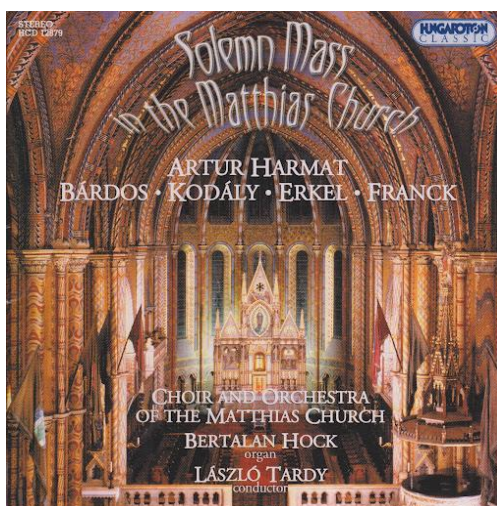
[2016]

Találkozások - Tardy László karnagy-kántor - 2016-04-13 (53:05)

Katolikus TV

Egy perc Kodályról - Tardy László karnagy / with English subtitles (1:19)

BUDAVÁR DÍSZPOLGÁRA:TARDY LÁSZLÓ - A MÁTYÁS-TEMLOM KÁNTOR-KARNAGYA (9:05)

Teljes lejátszási lista megtekintése (15 felvétel)

© 2006 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Halmos László: Karácsonyi mise (12:13)

Előadja a Mátyás-templom Ének- és Zenekara Tardy László vezényletével, szólót énekel Széll Cecília.

Halmos László (1909, Nagyvárad – 1997, Győr) ismert magyar karácsonyi népénekek átdolgozásával készítette el a latin nyelvű Karácsonyi misét vegyeskarra, orgonakísérettel. Az itt hallható zenekari változat elkészítésére azután kérte fel Bárdos Lajos Vincze Ottó zeneszerzőt, hogy a templom orgonája a II. világháború alatt súlyosan megsérült.

A mise az alábbi négy karácsonyi magyar népének feldolgozása:

Kyrie: Mennyből az angyal

Glória: Dicsőség, mennyben az Istennek

Sanctus-Benedictus: Szülte a Szűz Szentfiát, örvendezzünk

Agnus Dei: Pásztorok, pásztorok örvendezve

Bárdos Lajos: Pázmány Péter himnusza (5:18)

Budavári Nagyboldogasszony Templom Énekkara, vezényel: Tardy László

© 2001 HUNGAROTON RECORDS LTD.